

Stormoefening dijkbewaking leerzaam voor Groot Salland

Niet alle waterschappen laten hun dijkbewaking aan (opgeleide) vrijwilligers over. Bij Groot Salland doen ze dat al jaren wel, tot volle tevredenheid van alle partijen. Deze winter trok weer een kleine vijfhonderd dijkwachters over de waterkeringen. Alarmerend uitgemonsterd, voorzien van portofoon en handboek dijkbewaking. Niet meer door het duister zoals voorheen, maar op een klaarlichte zaterdag. En volgens een stormachtig scenario. De afloop? Zeer geslaagd, vond spelleider Joop Riezebos.

Op papier is het ruig weer op Kampereiland: noordwesterstorm en snel stijgend water. Alle reden voor het waterschap Groot Salland om volledige dijkbewaking in te stellen. Het mag dan een oefening zijn, de gezichten staan verre van luchthartig. Rond half acht op deze winterse zaterdagmorgen verzamelt spelleider Joop Riezebos een twintigtal postcommandanten in het districtskantoor aan de Kamperzeedijk voor een briefing. De toestand is alarmerend. De Balgstuw bij Ramspol staat op sluiten, de waterkering Kampen-Midden en de roldeur bij de Kamper Bovenhaven zijn reeds gesloten en worden bewaakt. De scheepvaart op de IJssel is de avond ervoor door Rijkswaterstaat stilgelegd.

Na een half uurtje briefing vertrekken de commandanten naar hun dijkposten, voorzien van de standaarduitrusting: veiligheids/zwemvesten, koppelriemen, touw, kaarten, zaklampen en portofoons. Vanaf hun locatie bellen ze onverwijld de nodige dijkwachters. Vandaag gaat het om een kleine driehonderd vrijwilligers. Ze komen enthousiast opdraven. In werkelijkheid mag het water geruststellend tegen de dijken kabbelen, op papier raast het 8 tot 9 Beaufort en zet de stijging van het water door. Actie is dus geboden.

Spelleider Joop Riezebos is een boegbeeld van rust. Tussen aanhoudende telefoontjes door legt hij uit wat de oefening volledige dijkbewaking bij Groot Salland behelst. „Dit doen doen we jaarlijks. Het ene jaar in de regio Noord, het andere jaar in Zuid. Vandaag zijn de driehonderd dijkwachters in district I van de regio Noord aan de beurt, vorige week hebben we de 150 dijkwachters uit district II gehad. Met de regio Zuid erbij komen we bij Groot Salland op zo'n achthonderd mensen. Vrijwel iedereen heeft een eendaagse cursus gevolgd.”

Zijn het allemaal vrijwilligers?

„Ja, inclusief de postcommandanten. Het gaat om allerhande mensen: managers en uitvoerders, huisvrouwen en ambtenaren, boeren en boerinnen. Er zit zelfs een dokter en een dominee tussen. Ze voelen zich medeverantwoordelijk voor een goeie dijkbewaking.”

Twee van de 800 vrijwillige dijkwachters van Groot Salland tijdens hun 'stormachtige' oefening.

De dijkwachters gaan volgens rooster op pad. In een shift van vier uur lopen ze met z'n tweeën of drieën een dijkvak van gemiddeld vijf kilometer af. Onderweg letten ze op kwel- en scheurvorming, op aangespoeld vuil, beschadigingen – kortom op alle facetten die de veiligheid van de dijk in gevaar kunnen brengen.

Stel, ze stuiten op een gat in de dijk, wat dan?

Riezebos: „Dan geven ze dat door aan de postcommandant die het op zijn beurt meldt aan de administratieve ondersteuning hier in het districtskantoor. Vervolgens krijgt ringcommandant-van-dienst Anton van Weeghel het te horen. Heeft de melding een hoge prioriteit dan wordt de aanpak afgestemd met de technische ondersteuning die hier ook zit. Vereist de ernst van het euvel een directe aanpak dan komt het operationeel team van het waterschap in actie en wordt in hoogste instantie het beleidsteam erbij betrokken.”

Bij Johan Elshof in de auto maakt uw verslaggever een rondje langs een aantal dijkposten op Kampereiland. Johan neemt ter plekke poolshoogte en deelt lunchpakketten uit. Als professioneel opzichter houdt hij bij Groot Salland 120 kilometer dijkvak van de primaire en regionale waterkeringen in de gaten, plus nog wat overige dijkjes. Niet zonder voldoening merkt hij op: „Onze primaire dijken voldoen aan de geldende kwaliteitsnormen. Voor de regionale waterkeringen zijn er nog geen landelijke normen, maar ook daarvoor houden wij ons zo goed en kwaad als dat gaat aan de primaire normen. Zo mag dit jaar ook op de regionale dijken geen rundvee meer grazen.”

Bij de post aan de boorden van De Goot treffen we het dijkwachtersduo Emmy Doorn (verpleegster) en Siem Kattenberg (melkveehouder) aan. Hun zijn 'nogal wat slechte plekken in de graszoden' op de dijk opgevallen. „Waarschijnlijk is Momfer de Mol bezig geweest.” De twee vertonen een grote mate van toewijding bij hun waakzame werk. Dat heeft niets te maken met de 46 Euro die ze voor de oefening krijgen, maar alles met een gedeeld besef van maatschappelijke medeverantwoordelijkheid, benadrukken beiden.

Op onze rondtocht prikt opzichter Johan hier en daar wat boodschappen aan een piketpaaltje in de grond. „Dit stuk papier geeft bijvoorbeeld aan dat op deze plek een dijkgat zit van 2 bij 1,25 meter. Kijken of de volgende ploeg dijkwachters die dingen oppikt. Het gaat bij zo'n oefening vooral om de communicatie, hè. Die moet kloppen.” Het leger dijkwachters maakt vandaag een wakkere indruk. Bij een post verderop zijn alle eerdere fopmeldingen opgemerkt en doorgegeven. Tot ieders luidruchtige tevredenheid is direct actie genomen op zoiets rampzaligs als een 'zand meevoerende wel'. Ook de post op de gemeentewerf van Genemuiden verkeert in passende staat van opwinding, dit keer over een scheur in het asfalt op de dijk.

Onderwijl woedt de noordwesterstorm volop door de papieren, in weerwil van de vredige winterrust in de polder. Toch is niet alles fopperij wat de klok slaat. Op de dijk tussen Zwolle en Hasselt wordt een levensgrote gang van een muskusrat ontdekt. Er zou water doorheen komen. Actie wordt gevraagd.

Terug op het districtskantoor bevestigt spelleider Joop Riezebos, dat de oefening lekker loopt. Haast te vanzelfsprekend. Maar er komt nog een extra briefing. „Daarvoor hebben we iets spannends bedacht. Een geïmproviseerde publieksmelding: uittredend water in Cellemuiden. 's Kijken hoe de organisatie daarop reageert.”

Goede communicatie is wezenlijk voor effectieve dijkbewaking. Bij Groot Salland huren ze daarvoor op sommige plekken hoogwerkers met de nodige apparatuur in.

Een dag of wat later bel ik Riezebos voor de evaluatie. „Een zeer geslaagde oefening. Het was de eerste keer dat we het overdag deden, dus waren we nieuwsgierig hoe de mensen dat zouden ervaren. De reacties waren heel positief. We hoeven nu niet meer als een kudde de dijk op, zoals we 's avonds altijd deden. Ze zien overdag ook meer. Op de dijk hadden we hectometers geplaatst, zodat mensen die onbekend zijn in het terrein de locaties makkelijk konden melden.”

De technische ondersteuning als zenuwcentrum op volle toeren.

Het deed hem goed, dat de collega's van de rwzi's en de muskusrattenvangers meededen door onderdak te verlenen aan enkele dijkposten. „Het is dus geen actie meer alleen van de afdeling Keringen.”

Ging er nog wat mis?

„Nee, er ging niet veel mis. Het meeste is door de dijkwachters goed opgemerkt. Soms waren de meldingen te zwaar, soms te licht. Ook al hebben onze collega-opzichters de dijken kwalitatief onder controle, zo'n oefening is altijd weer leerzaam.”

Valt er nog wat te verbeteren?

„Een verbeterpunt is het kaartmateriaal. Dat moeten we updaten, want er zijn inmiddels weer woonwijken en wegen aangelegd. Ook de communicatie valt te verbeteren. De techniek hadden we uitbesteed aan een professioneel bedrijf. Dat liep over het algemeen wel, maar het contact tussen vaste post en lopers in het veld lukte soms niet goed. Verder kwamen er nog wat dingetjes aan het licht. Bij de administratieve ondersteuning op kantoor bleek te weinig kennis van het buitengebied te bestaan. Ook werd het vakjargon van de postcommandanten niet altijd begrepen. En voor een volgende sessie moeten we de dijkwachters wat meer trainen in het aanbrengen van mogelijke schadegevallen. Samengevat: een heel nuttige oefening.”

Gijs van Schoonhoven.